

GAZETA POZNANSKA.

Nro. 61.

w Sobotę dnia 30. Lipca Roku 1808.

z Warszawy d. 23. Lipca.
Minister Skarbu.

Dalszy ciąg Akcyów, na pożyczkę w Biórze Skarbowym, Prefektury Warszawskiej i Łomżyńskiej, i w Magistracie miasta Warszawy zspisanych, do pism Publicznych w celu ogłoszenia posyła:

w Biórze Skarbowym

W. Dominik Kuczyński, 3. i pół akcyi 17,500. zł. Pol: — JMP. Samuel Schlee, 2. akcyi 10,000 zł. — JW. Małachowski, Marszałek Nadworny, 1 akcyą 5000 zł. —

w Prefekturze Warszawskiej.

W. Józef Łepicki Chorąży Wyszogrodzki obywatel Płocki, pół akcyi 2,500 zł. —
W. Antoni Mokranowski obywatel Płocki, pół akcyi 2,500 zł. —

w Prefekturze Łomżyńskiej.

W. Tomasz Budziszewski, pół akcyi 2,500 zł. — W. Mikołaj i Antoni Budziszewscy, pół akcyi 2,500 zł. —

w Magistracie Warszawskim.

JM Panowie Jan Poltz i Konrad Rosen-
gart, pół akcyi 2,500 zł.

Summa 45,000 zł. Pol:

Dan w Warszawie d. 21 Lipca 1808 roku.

Tad. Dembowski, M. S.
Józef Czyżowski, S. S. J.

z Baiony d. 10. Lipca.

Król Jmć Hiszpański wyjechał ztąd wczoray z rana o godzinie 6. do Kraiów swoich. Władze zgromadzone były przy bramie hiszpańskiej. Woysko stało pod bronią; armaty głosiły odjazd Jego Katolickiej Mści Jego C. i K. Mość towarzyszył mu aż do pierwszej stacyi.

W suicie Jego K. Mości składającey się z 100 moźe powozów, znajdnie się dwóch Jego Ministrów; W. Oficerowie i Urzędnicy iego domu, tak z cywilnego iakoli też woyskowego stanu: Xiążę Infantado, Xiążę del Parque, Xiążę Castel Franco, Xiążę Hajar, Xiążę Frias, Hrabia Fernan Nunnez, Hrabia Orgaz, Hrabia Santa Caeloma, Marluz Santa Cruz etc.

Członki Junty roziechały się w trzech oddziałach; pierwszy dniem przed wyjazdem Królewskim, drugi tego samego dnia, trzeci dziś.

Dnia 7. Lipca w południe zebrała się Junta na zwyczajnym posiedzeń swych miescu; wszystkie składające ją członki były przytomne.

Dzień ten przeznaczony był na odebranie nowej Konstytucyi z rąk Królewskich i wykonanie przysięgi, przepisanej tąż Konstytucyą tak dla Króla iakoli też poddaných Je-

go. W końcu salonu stał tron Jego K. Mci, po prawey bogato przybrany ołtarz, przed stawiając szanowne znaki religii naszej, przed którym siedziała Jego Eminencya Arcybiskup z Burgos, Assystentami swymi otoczony. Ceremoniał urządzony był od Xięcia Hjar, W. Mistrza ceremonii, który tu funkcyę swego nowego urzędu odbywał.

Król siedząc na tronie, miał następującą mowę w ięzyku Hiszpańskim:

Mości Panowie Deputowani!

"Widzicie mnie W Panowie wśród siebie, przed roześciem się swoim. Nadzwyczajne zdarzenia, którym nie jeden naród w rozmaitych czasach podlegał, iako też rozporządzenia Moiego wspaniałego brata, Cesarza Napoleona, zgromadziły tu W Panów, a zdania ich, zniosły się z zdaniemiego wieku. Goście uchwalili, znajdziecie to w Konstytucyi, która W Panom przeczytana będzie. Ochroni ona Hiszpanią od pustoszącego niebezpieczeństwa, którym iey potajemna niespokojność groziła. Jeszcze panowie tu i owdzie poruszenie w prowincyach; lecz się to uskromni, skoro lud spostrzeże, że iego religia, iego niepodległość i iego oyczyzna, słowem, że iego najswiętszy interes w całości zostaje; skoro pozna, że w nowym urządzeniu zawiezuie się iego uszczęśliwienie, które inne ludy krwią i płaczem do dojrzałości doprowadzały. Oczemuż niemasz tu wszystkich Hiszpanów! naów czas ziednoczyli by się wszyscy do iednego celu, ieden okazaliby umysł, w ten czas niemielibyśmy potrzeby, oplakiwać nie szczęście tych, którzy obłąkawszy się obcami podszepty, gwałtem do swych powinności zwracani bydź muszą. Nieprzyjaciel stałego ładu ma zapewne nadzieie, iż korzystając z rozruchów, które w Hiszpanii wzniesła, potrafi nam wydrzeć nasze osady; lecz

każdy dobry Hiszpan powinien mieć na to baczość i trzemać się tronu. Podaliśmy W Panom akt stanowiący wzajemne prawa i obowiązki między Królem i ludem. Jeżeli ten równie jest tak gotow do czynienia ofiar, iak my, to wkrótce Hiszpania spokojną i szczęśliwą będzie wewnątrz, sprawiedliwą i potężną zewnątrz."

Po tey mowie oddał Król Konstytucyę Prezydentowi Junty, który ją iednemu z Sekretarzy głośno przeczytać kazał. Po przeczytaniu, zapytał się Prezydent Junty, czyli *przyimie Konstytucyę?* i gdy wszyscy odpowiedzieli: *przyimujemy ją!* miał Prezydent mowę do Króla, w której dziękując mu za konstytucyę, temi zakończył wyrazić: "Niech panuje Jozef Napoleon I. szczęśliwie; chce albowiem panować tylko przez ustawę; z radością przysięgamy mu na posłuszeństwo, które ustawa nakazuje."

Po skończoney mowie Prezydenta powstał Arcybiskup Burgos, i wziął Ewangelię S. z ołtarza. Król położył na nią ręce i wykonał przepisaną w Konstytucyi przysięgę, po której także każdy członek wykonał na Ewanielię, następującą przysięgę: Przysięgam Królowi, Konstytucyi i ustawom wierność i posłuszeństwo.

Gdy Król opuścił Juntę, proponował Prezydent uczynienie iakiey pamiątki, w dowód wdzięczności Cesarzowi Francuzow, za Jego interessowanie się szczęściem narodu hiszpańskiego. Uchwalono kazać wybić mniejszy i większy medal, wyrażając wypadki w Bationnie zaszłe na iednym, a na drugim podanie Konstytucyi. Zapisano potem wszystko w protokule, co się stało na posiedzeniu, od wszystkich podpisano i do Konstytucyi przyłączono.

Ukończenie konstytucyi Hiszpańskiej.

Tytuł XI.

O Sądownictwie.

Art. 87. Hiszpania rządzoną będzie według iednego tylko Kodexu praw cywilnych.

Art. 88. Sądownictwo jest niepodległe.

Art. 89. Sprawiedliwość administrowaną będzie w imieniu Króla przez Sędziów i Trybunały od niego ustanowione. Trybunały miase niektórych szczególnych, Sądy Opackie, Dominialne iakieżkolwiek kassują się.

Art. 90. Sędziowie mianowani będą od Króla.

Art. 91. Niemożna będzie przystąpić do złożenia którego z Sędziów, chyba na mocy denuncyacyi zrobioney przez Prezesa lub prokuratora generalnego Rady Kastyliskiey a deliberacya teyże Rady, podaną będzie do approbacyi Królowi.

Art. 92. Będą Sędziowie pojednawczy, którzy mają składać Trybunał pokoju. Sędziowie pierwszej instancyi i Trybunałów, czyli Sąd Appellacyiny dla całego królestwa, toż Trybunał rewizyi.

Art. 93. Dekreta wypadłe w ostatnim miescu nabierają zupełney mocy, nie mogą być przedstawione innym Trybanalom; w przypadku tylko, gdyby przez Trybunał rewizyi niebyły odrzucone.

Art. 94. Liczba Trybunałów pierwszej instancyi będzie w stosunku rozległości terytorii, liczba Trybunałów appellacyinych na cały kraj podzielona, -najmniey 9 a najwięcey 15.

Art. 95. Rada Kastylii dopełniać będzie obowiązków Trybunału rewizyi, dla Hiszpanii i Indyów. Będzie Prezydent i 2 Vice-Prezesow. Prezes jest członkiem urodzonym rady stanu.

Art. 96. W radzie Kastylii ma być Prokurator generalny czyli Fiskał i liczba substy-

tutów dostateczna do expedyowania interesów.

Art. 97. Processa kryminalne będą publicznie instruowane podług formalności zwyczajney procedury, przez przysięgłych.

Art. 98. Przeciw każdej kryminalney sentencyi od trybunału rewizyi appealować można: odwołanie się przedstawione będzie radzie Kastyliskiey.

Art. 99. Prawo przebaczenia do samego tylko należy Króla, który może go użyć po wysłuchaniu Ministra sprawiedliwości, w radzie prywatney, złożoney z 2 Ministrów, 2 Senatorów, 2 Radców stanu, i z dwóch członków rady Kastyliskiey.

Art. 100. Jeden tylko kodex handlowy będzie dla całego królestwa.

Art. 101. W każdym miescu głównieyszym handlowym, będzie trybunał i Junta handlowa.

Tytuł XII.

O administracyi skarbowey.

Art. 102. Grunta Królewskie są zakładem za diugi narodowe.

Art. 103. Cią wewnątrz kraiu z dystryktu do dystryktu, lub z prowincyi do prowincyi, są skassowane, i przeniesione do granic lądu i morza.

Art. 104. Systema kontrybucyi będzie iednakowe w całym królestwie.

Art. 105. Przywileie wszystkie nadane czy iakiemu ciału czy partykularnym znoszą się. Obmyślona zaś będzie indemnizacya za skassowanie przywileiów nabytych prawem hypotecznym.

Art. 106. Nominacya na wszystkie urzędy należy do Króla, lub do władz, którym to powierzy.

Tytuł XIII.

Przepisy ogólne.

Art. 107. Pomiedzy Francyą i Hiszpa-

nią wieczny trwać będzie alians odporny i zrzeczny na lądzie i na morzu. Partykularny układ zadecyduje kontyngens mający być przystawiany wzajemnie od obydwóch mocarstw w przypadku wojny na lądzie lub na morzu.

Art. 108. Cudzoziemcy, którzy uczynili lub uczynią przysługi znaczne krajowi, ci którzy być mogą użyteczni przez swe talenta przemysł, wynalazki, ci którzy założyli znaczną osadę, lub nabyli własności gruntowej, z której opłacają podatku 50 piastrow, przypuszczeni być mogą do praw obywatelstwa Hiszpanii. Prawo to nadaie Król przez Ministra interessów wewnętrznych po przedstawieniu rady stanu.

Art. 109. Dom każdego mieszkańca Hiszpańskiego jest schronieniem nienaruszonym; wnieść tam niewolno chyba w dzień, i w interessie przez prawo pozwolonym, lub na mocy rozkazu władzy publiczney.

Art. 110. Nikt mieszkający na gruncie Hiszpańskim, aresztowanym być niemoże, tylko na gorącym występku, lub z mocy rozkazu prawnego i to na piśmie.

Art. 111. Ażeby rozkaz mógł być wykonywanym, potrzeba: 1) ażeby powód aresztu formalnie był wymieniony, i cytowane prawo tenże upoważniające; 2) ażeby wydany był przez władze te, które są prawem umocowane; 3) ażeby było obznajmione osobie, której się to tycze i oneyże zostawiona kopia.

Art. 112. Żaden dozorca więzienia lub dozorca domu, przyjąć niepowinien nikogo bez odebrania kopii rozkazu aresztu, lub dekretu oskarżenia lub wyroku, albo nareszcie bądź iakiegożkolwiek rozkazu, na mocy którego osobę zatrzymał.

Art. 113. Każden dozorca więzienia winien iest bez względu na rozkaz bądź czyi

chce, okazać osobę zatrzymaną urzędnikowi dozoru mającemu nad Policją więzień, tyle razy ile on tego zażąda.

Art. 114. Zabronić niewolno wnieść do więzienia nikomu z krewnych lub przyjaciół zatrzymanego, gdy pokażą rozkaz magistratu.

Art. 115. Wszyscy ci, którzy prawem nie są umocowani do wydawania rozkazów aresztowania, iednakże rozkazują lub każą aresztować kogożkolwiek; wszyscy, którzy lubo na mocy dekretu prawem pozwolonego, odbierają albo zatrzymują aresztowanego w miejscu, które prawnie nie iest do tego przeznaczone celu, każdy dozorca więzienia lub dozorca działający przeciw trzem wspomnionym artykułom, ściągają na siebie winę arbitralnego zatrzymywania.

Art. 116. Ostrość każda bez potrzebna dla zapewnienia się o podeyrzanym, a która prawem nie iest pozwolona, iest występkiem.

Art. 117. Jeżeliby doszła rządu wiadomość iaka o śpisku przeciw komu, Minister Policji ma moc rzucania aresztów i zatrzymań, przeciw podeyrzanym, hersztom lub spiskowym.

Art. 118. Wszystkie Fidei commissa, maioraty i substytuta mogące exystować na dobrach, które nieprzynoszą dochodu rocznego więcey nad 5000 piastrow: są uchylone. Possessor aktualny dóbr tych będzie ich używał.

Art. 119. Każdy possessor dóbr, którego dobra aktualnie obciążone są fidei commissem, maioratem lub subatytucją, a które czynią rocznie więcey iak 5000 piastrow, może jeżeli mu się podoba, zażądać uwolnienia onychże; do czego pozwolenie Król wydać mocen.

Art. 120. Wszystkie fidei commissa

majoraty i substituta aktualnie existujące, a które czynią same przez się lub złączone do- chodu rocznego 20 tysięcy piastrow zamie- nione będą na kapitał, summę powyższą przynoszący. Dobra, na których ciężar ten zostawał są przez to samo wolne, i zostają własnością possessorów aktualnych.

Art. 121. W przeciągu roku iednego poczynione będą od Króla urzędzenia dążące do uskutecznienia powyższych artykułów.

Art. 122. Przez ten czas iednakże nie jest wolno czynić żadnych zapisów na Fidei commis, majorat lub substitut, tylko na mo- cy pozwolenia Królewskiego, w nadgodę przysług kraiovi uczynionych, i dla uwie- cznienia familii, które się tego godnemi oka- zały. Prowizya roczna tych fidei commis- sów, majoratów lub substitutów w przypadku żadnym przenosić nie może, 20 tysięcy pia- strów, ani być mnieyszą nad 50,000.

Art. 123. Różne stopnie i klasy śla- ehty aktualnie existujące, zachowane będą przy swych respective distynkcyach, bez wy- iątku iednakże od żadnych ciężarów i powin- ności publicznych, i bez wzmianki o urodze- niu, gdzie idzie o obsadzenie urzędu iakie- go, czy to cywilnego czy kościelnego lub na- reszcie posiadanie stopnia wojskowego, ląd- owego lub morskiego: zasługi i talenta są za- szczytami mogącemi dopomoc do wyższych stopni.

Art. 124. Nikt być nie może na urzę- dzie niezrodzony lub nie naturalizowany bę- dąc Hiszpaném.

Art. 125. Uposażenie różnych stopni kawalerskich nie może być od ich pierwiastko- wego przeznaczenia zwroczone, które iest nadgradzać usługi dla kraiu czynione. W ża- dnym przypadku iedna osoba komenderyów kilka posiadać nie może.

Art. 126. Statut ten konstytucjonalny

następnie i stopniami do skutku przychodzić będzie, na mocy dekretu lub edyktu Króle- wskiego, tak: iżby człość urzędzenia tego ze wasyatkim do dnia 1. Czerwca 1813. swo- ię moc i exekucyą miała.

Art. 127. Wolność druku urzędzi się w lat dwa po rozciągnienu ninieyszego statu- tu podług sposobu w poprzedzającym artyku- le wyrażonego.

Władze Cortes wydadzą przepisy do or- ganizacyi wolności druku.

Art. 128. Na pierwszym posiedzeniu władz Cortes, które będzie w roku 1820 po- dług woli Króla, podadzą się do roztrząśnie- nia i deliberacyi, dodatki, moderacye lub polepszenia, które osądzą się być potrzebnymi w ninieyszym statucie konstytucjonal- nym."

z Kassel d. 12. Lipca.

*Obraz stanu Królestwa Westfalskiego
urządzenie Trybunałów.*

(Dalszy ciąg)

Ponieważ Królestwo to iedno tylko posia- da prawo cywilne, słusznie więc, że ieden tylko będzie sposob prowadzenia processów i wyrokowania w nich.

Sądy Patrymonialne, te to szczątki rządu lennego uchylone zostały; żadne sądy prócz Królewskich w rozpoznanie spraw wchodzić nie mogą.

W sprawach mnieyszey wagi Sędziowie Pokoju szypko i na miescu uczynku swoy wyrok wydaia, których urzędy same okazuią, że są rownie pośrednikami iak i sę- dziami.

Spory większey wagi znajdą w pobliskich Trybunałach powiatowych swoje rozstrzygni- nie. W sprawach gdzie o pewną summę idzie, dozwalana iest mocya do Sądów Appel- lacyinych, prócz rzadkich przypadków, kie- dy dla uchybioney formalności i oczewistego

zgnalceńa prawa Sąd kassacyjny w rozpo-
znanie wchodzi.

Przedtem wlekła się sprawa rok i dłużej,
po Magistraturach, odsełaną będąc z iedne-
go do drugiego sądu, dziś zaś process każdy
w roku iednym z łatwością ukończonym bydz
może.

Przed tak szypkim biegiem interessów
prawnych niknie nadzieia i obawa, co zni-
zczenie z sobą sprowadzały; zasłona wąpli-
wości spada, a my odbieramy prawdziwie
wielkie dobrodzieystwo od rządu, które iest
iednem z naypotrzebnieyszych, moi Pano-
wie, dla większey części dobr waszych, gdzie
rekursów i dobrodzieystw prawa tak wiele by-
ło, iż wyrok na wyrok wychodził. Konie-
czność, aby trzy iednobrzmiące wyroki uzy-
skać, była powodem poszukiwania pięciu de-
kretów, a gdy ieszcze do Xiążęcia wolno by-
ło appellować, więc zaciętym nawet stronom
pozostawała ieszcze nadzieia udawania się do
Revisorium.

Sądy, którym Król exekucyą części wła-
dzy swoiey powierzył, wyrokuia w imieniu
iego. Wyroki ich stosowne do przepisów
postępowania zapadłe od nikogo więcey nie-
zawisły i wolnemi są wyrokami. Sumien-
ność i światło Sędziego wskaże im sposob,
jak mają przystosować prawa do okoliczności.
Król sam nigdy nie sądzi: i owszem wyro-
kom przez Sędziów przyzwoitych prawnie
ierowanym, nadaie moc i ważność, która
każdego z poddanych upewnia, iż wyrok ta-
kowy nazawsze cechę prawdy nosić będzie.
Kredyt, kabały, zabiegi nigdy nie wydrą te-
go, co mu stróże praw raz przysądzi.

Przepisy względem postępowania.

Każdy kraj ma swoje formalności w pro-
cessach: lecz iednostayność w wprowadzeniu
sprawy, tak iak i w samem wyrokowaniu iest

potrzebna; postępowanie powinno mieć swo-
ie przepisy.

Teoria pruska znalazła wiele zalety dla
siebie; zdawało się, iak gdyby iuż niebyło
ostrożności, któreby nieprzepisano wzglę-
dem ludzi, processa i to iak naydłużej pro-
wadzić lubiących, ani staranności, dążącey
ku podniesieniu strony nieszczęśliwey, mo-
gącey paść ofiarą matactwa. Lecz praktyka
nieodpowiadała zamiarom prawodawcy. Pro-
cessa w Pruskim państwie podobno tak długo
się toczyły i w tak zamatwanym znaydowały
się stanie, iak i po innych prowincyach nie-
mieckich.

Naypierwszym błędem przy zaprowadze-
niu systemu postępowania w różnych pro-
wincyach naszych było, iż gdzie teraz pro-
kuratorowie i adwokaci są utrzymywani, tam
indukty w processach tak cywilnych iak i kry-
minalnych Sędziom powierzone bywały.
Lecz między temi gatunkami praw zachodzi
rożnica.

W processach kryminalnych odbywa się
czynność publicznie; idzie tu o dobro spółe-
czeństwa ludzkiego; przestąpienie granic
praw, na których się spokoyność, publiczne
i osobiste bezpieczeństwo gruntuie, nie mo-
że bezkarnie uchodzić. Czuwać nad tem,
iest istotnie obowiązkiem zwierzchności.
Klasa obywateli ma podległy sobie interes.
W processach cywilnych równie ich naypier-
wey i naybardziej interessuie; process ni-
kogo niepowinien obchodzić, tylko tych,
którzy go prowadzą: wolno każdemu szukać
takich sposobów, które mu się widzą bydz
naydogodnieyszemi, końcem uzyskania dla
siebie dekretu pomyslnego. Jak dla mają-
cego lata przyzwoite nieobieraią opiekuna,
któremuby dobra iego oddano w administra-
cyą, tak równie niepotrzebuie go, gdy z kim
process toczy. Wolno mu samemu, aby

tylko formalności, które prokurator, lub poradca jego znać powinni, dopełnić, iść o pretensye swoje i one podawać, z stroną przeciwną się rozprawić i bronić iak mu się podoba.

Kierowaniem procesu strona się zatrudnić powinna, wyroku zaś dyktowanie do Sędziego należy.

Zasada ta, oddała natychmiast tłum raportów, naradzeń i zaleceń, które Sędziego przynosząc mu nadto utraty czasu, bezpotrzebnie zatrudniały, przewłokę w sprawach czyniły, stosy pism utwarzały, utrzymywanie znaczney kancelaryi potrzebném czyniły i do uformowania ogromnych aktów w sprawach choć najjaśniejszych pochop dawały, które aby przeczytać, tak uprzykrzoném było dla Sędziego zatrudnieniem, iak uprzykrzona była praca dla tych, którzy je spisali.

Postępowaniem najlepszym jest to, które jednostayną drogą iak nayspieszniey do celu prowadzi.

Procedura powinna być w sądownictwie tём, czём jest metoda w wyższych umiejętnościach: nayprościeysza forma w rozwiązywaniu kwestyi.

Jasne przystosowanie dowodów i replika bez ogrodki na wywód strony przeciwney, — jest nayistotniey potrzebném w postępowaniu sądowniczym.

Nie czynności ani też formalności zjednaly prawu rzymskiemu zaletę przed innymi, owszém widać w nim subtelne dowcipy Arystotelesa. Wiadomą procz tego jest rzeczą, iż Patrycyusze ten sposób postępowania wynaleźli i wiadomość tę dla siebie na kilka wieków zabezpieczyli, aby Pleb juszów w tём większey podległości utrzymywać mogli.

Patrycyuszów bałamutny i zawily sposób postępowania w sądownictwie, który Rzym-

skiemu ludowi podali, przy wskrzeszeniu Rzymskiego prawa we Włoszech, rozniesionym został przez kanoniczne prawo po całej Europie. Xięża prawie tylko sami posiadali na ów czas, nieco wiadomości w niektórych rzeczach. Wzięto się do procedury w prawo kanoniczne wprowadzoney. Francya opierała się częstokroć temu, i otrzymała narzeczcie pod Franciszkiem pierwszym, Henrykiem trzecim, Ludwikiem czwartym, a teraz niedawno od Cesarza panującego, sposob postępowania prościeyszy.

Zdarzenie szczególnieysze, że gdy wielka część Niemiec w sporach religijnych od Rzymu odpadła i w tём pora do uchylenia prawa kanonicznego naturalnie z łatwością się podała, to w swoim znaczeniu zostało tak, iż wyjąwszy mało odmian, niemcy podwoyne iarzmo Rzymskich akcyów i procedur kanonicznych dźwigać musiały.

Królestwo Włoskie wyzuło się z tego ciężaru, i całkiem francuzką procedurę przyięło.

Westfalia z równą korzyścią by dla siebie uczyniła, przyjmując równym sposobem tę procedurę. Zaiste celem Kodexu postępowania jest, iak nayłatwiey umieć przystosować Kodex Napoleona do sporów; główną zasadą jest: Skargę i odpowiedź iak nayprościey i nayspieszniey do celu doprowadzać.

Prawnicy z wydziału prawodawczego utrzymali i przyięli wiele prawideł, które im się zdawały być dogodnieyszemi od francuzkich, i które w każdym przypadku ten skutek dobry za sobą pociągają, stosować się do zwyczajów, których nieradzibyśmy utracili. I tak nie było ścisłym przepisem dla nich, iść za wskazówką i wzorem Kodexu.

Wydział ten Rady Stanu przedstawił to, ta przyięła ten projekt, a Krol potwierdził Ko-

dex obejmujący tłumaczenia, wielu urzędów procedury francuskiej; wiele w nim nie umieszczono, lecz wiele dołożono. Odbierzcie Mci Panowie ten Kodex sobie przełożony i zapewne w nim uyrzecie zamiat dążący ku skroceniu sporów. Jest w nim wiele przepisów, ponieważ przewidziano wiele przypadków, i dla tego, że pewny kierunek biegowi spraw nadać chciano: Sądzę, iż jeszcze prościej mógł być ułożonym; lecz Mężowie przywykli do trudniejszej formalności, osądzili, iż dosyć jest prostym. Im większe korzyści nowy porządek przyniesie, tém prędzej się ślady starego biegu w postępowaniu sądowiczem zatrą i dosyć temczasowo będzie pożytecznych odmian; a czas i doświadczenie poda nam w przyszłości naukę, jakie jeszcze poczynić wypadać będzie.

Wszystkie sprawy oddają się na publiczną audyencyą. Nic się tak z naturą nie zgadza i nic nie jest starożytniejszego nad ten sposób wprowadzania spraw. Sędziowie wysłuchają sporów stron, lub ich pełnomocników a Trybunał decyduje. Z żywością i zapalem postrzeżone sprzeciwictwo ułatwia przeszkody w prędszem i żywszem wyszukaniu prawdy; Sędziowie dyktują wyrok nim wrażenie w ich umyśle zatartém zostanie. Publiczność jest przytomną, utrzymuje i zaostrza baczność Sędziego; pilnuje go; ktożby tedy śmiał w oczach tak licznie zgromadzonych widzów wyrok opaczny ferować! Sprawiedliwość na publiczném posiedzeniu wymierzona, w świetniejszym też i jaśniejszym obrzędzie, iak w zamkniętym pokoju. Zwierzchność ta na krzesła dostojności wyniesiona, wymowa i zapal walczących z sobą adwokatów, publiczność nieobojętnym okiem na to patrząca, która z upragnieniem natężoném czeka tej chwili, w któ-

rey Sędziego światłego i nieugiętego wyrok ma zapasć; to wszystko zdaie się być religijném uczczeniem prawa, które przed zamkniętymi drzwiami nie może tak być uświęcioném.

Podobnych audyencyi publicznych już w tém kraju nie było. Zaczóż Westfalia nie ma się odważyć wskrzesić tak przepyszne urządzenie? Gdzież Demostenes, Cicero naybiegleysi w wymowie, mają swoich światlejszych admiratorów? Czyliż admiracya ta nie ma więcej być płodną? Kiedy literatura niemiecka iedzie w zawody o pierwszeństwo, z literaturą wszystkich innych narodów, swoich poetów i historyków uwielbia, niemiałażby mieć i swoich mowców?

Ubiegajcie się Mci Panowie o zaszczyt, którego dotąd niemasz, a który Wam wymowa prawnictwa przyniesie. Gdyby się który za daleko w zbytecznym rozwodzeniu zapędzić miał, krótszą iednak będzie mowa niż na piśmie zebrane czynności.

(Ukończenie potém.)

Słowo szarady w przeszłej gazecie umieszczoney znaczy — *Ze — brak.*

L o g o g r y f.

Z szczęcia nog kończy pierwsza a druga zaczyna;
Cztery ostatnie u wszystkich widzimy
To co nam Jowisz w baieczce przypina;
Z pierwszym złączone w Poznaniu znajdziemy.

S z a r a d a.

Pierwsze zapytanie;
Drugie rodzaj ci oznacza
Lubiony od biednego, iak i od bogacza;
Trzecie przeczyć nigdy nie przestanie;
Wszystko bowiem uczy, szkodzi, bawi;
Lecz niektory i nadaremnie czas nad tém trawi.

Dodatek

GAZETY POZNAŃSKIEJ

Nr. 61.

Od Menu d. 10. Lipca.

Także w W. Xięstwie Badeńskim wprowadzony będzie Kodex Neapoleona z zaczęciem roku 1809.

z Kopenhagi d. 16. Lipca

Zwiadomością o oddaleniu się angielskiej floty transportowej od Gothenburga, rozeszła się także pogłoska, iakoby Generał Moore aresztowany został od Króla Szwedzkiego, z powodu, że dwór jego niedotrzymał obowiązków traktatem umówionych.

z Wiednia d. 13. Lipca.

Dworska dzisiejsza gazeta zawiera następujące z Turcyi doniesienia: Woysko W. Wezyra, do którego liczne oddziały woysk z Azji przyłączyły się, posunęło się teraz powoli z Adrianopolu do Sofii. Rossyjski Pułkownik Beklemiszew, powrócił z Stambułu do głównej kwatery Feldmarszałka Xięcia Prozorowskiego, otrzymawszy według zwyczaju odpowiedź z rąk W. Wezyra. Wzmocnione znacznie woysko Rossyjskie, stanoło w kilku obozach nad Dunajem. Fortece Turreckie dostatecznie są opatrzone w żywność i amunicye wojenne i nad nowym ich obwarowaniem pracują ciągle. — Eskadry Angiel-

skie okrywają znowu od niedawnego czasu Arhipelag, przez co handel morski ustał znowu zupełnie. Porta wzmocniła z tego powodu garnizony w Lemnos i Mitylenie. Nazir Dardanellów utracił ten urząd i został Celebi-Effendim. Na miejscu jego dowódcą tych ważnych zamków jest zarabane Emi ni — Ostatnie rozruchy, żadnych dalszych skutków nie miały. Softowie i Tabialisowie (żołnierze garnizonowi w zamkach Dardanelskich), zupełnie są spokojni, po ukaraniu jednych hersztów śmiercią, a drugich więzieniem.

Rozmaite wiadomości.

Powracające z Włoch woyska rossyjskie przechodziły przez Bukowinę do Wołoszczyzny.

Podług teyże gazety, gabinet angielski donieść miał Cesarzowi Marokońskiemu o wszystkich zdarzeniach w Hiszpanii zaszłych, przekładając mu niebezpieczeństwo, które jego kraie czeka, gdyby się Francuzom poszczęściło nareszcie przez przemoc, zdobyć fortecę Gibraltar. Przy tey okoliczności proponował gabinet Cesarzowi Marokańskie-

mu zawarcie z Anglią aliansu zaczepnego i odpornego, dawszy angielskiemu konsulowi w Tanger potrzebne instrukcje do układania się

Monitor Paryzki umieścił co następuje:
„Gazety Paryzkie i krajów zajętych przez wojsko Francuzkie, pozwalają sobie głosić naynepewniejszy doniesienia. Jest to taktyka frymarctwa, dla rozsiewania w umysłach trwogi i niespokojności.

„Jedna z gazet Berlińskich ośmieliła się napisać, że Marszałek Davout, wyznaczył nadgrody 100 frankow dla każdego dezertera Rossyjskiego. Wódz ten, urażony był bardzo i słusznie z takowego doniesienia, które oznaczałoby postępek przeciwny uczuciom ożywiającym obydwu Państwa.

O B W I E S Z C Z E N I E.

Prefektura Departamentu Poznańskiego.

Odebrawszy ustawę JWW. Ministrow Spraw Wewnętrznych i Policji względem sposobu wydawania odtąd paszportow za granicę, osnowy następującej:

Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Policji.

Nie wzbraniając wolności wyjazdu za granicę, lecz pragnąc założyć tamę zbyt i nieumiarkowanej emigracyi, zawsze dla ludności Kraiowej szkodliwej, następujące ogłasza urządzenie. — 1mo. Nikt zamieszkały w Xięstwie Warszawskim nie może uzyskać zaświadczenia do paszportu, lub paszportu, bez zapisania się w Xięgę ludności. — 2do. Niemiający własney possessyi lub małoletni, złożyć powinien kaucyą złotych 1000 wynoszącą, przez Rodzicow, Opiekunow, Krewnego lub przyjaciela, posiadłość mających zapisaną, zapewnizającą: iż na czas paszportem oznaczony powroci. — 3tio. Daiący zaświadczenie będą przymuszeni zapłacić tę kaucyą, gdyby wyjeżdżający za granicę w rok od terminu paszportem oznaczonego nie powrócił, lub gdyby nie okazali zaświadczenia śmierci onegoż. — 4to, Żadna władza moc wydawania

Inne gazety umieściły szczegóły o mniemanych nieszczęściach doznawanych przez Multany i Wołoszczyznę i o bezprawiach, których, według tychże gazet, dopuszczają się mają wojska Rossyjskie.

„Wczynie kiedy Rossya ponawia zakazy przeciw towarom Angielskim, niektóre gazety donoszą, iż przyjmowane są w Rydze i Krosnstadt.

„Z inney strony, mówią, że towary z osad pod eskortą Anglików przyjmowane są w Tryeście. Nakoniec, miano bezczelność powiedzieć, że do portów Hiszpanii wpuszczano statki Amerykańskie, choćby też iaki bądź miały ładunek. Te wszystkie pogłoski są równie fałszywe. Wydawcy dzienników powinni by większą dawać bacność, ażeby podobnych fałszywych wieści nie akkredytowali.

paszportow za granicę mająca, lub daiąca do tychże paszportow zaświadczenia, nie jest mocna wydawać takowychże, bez powyżey wymienionych warunkow, inaczey w przypadku uchybienia terminu powrotu, osoby paszport biorącey, sumnę złotych 1000 wypłacić będzie obowiązana. — Urządzenie niniejsze, aby do każdego wiadomości doszło, Prefektom ma bydź przesłane, a przez tych Podprefektom, Burmistrzom miast, niemniej Magistratowi Policji miasta stołecznego Warszawy komunikowane, do iak najsćisleyzey exekucyi polecione i w gazetach umieszczone. — Dan w Warszawie dnia 10. Lipca roku 1808.

A. Potocki M. P. J. Łuszczewski, M. S. W.
(L. S.) *A. Gliński; S. G.*

podaje ją do wiadomości publiczney, zalecając najsćisleysze stosowanie się do niej wszystkim, do których to należy. —

O B W I E S Z C Z E N I E.

Eforat Szkół Narodowych Departamentu Poznańskiego.

Przeświętna Izba Edukacyina w Warszawie pod

datą 10. Lipca r. b. zaleciła Eforatowi naszemu, aby pozwolił wakacye dla uczniów od St. Jakuba począwszy, aż do 1. Września, w rozumieniu, iż czas czteroniedzielny jest dosyć długą przerwą do odpoczynku w pracy potrzebnej. Szanowni Rodzice! których wychowanie dzieci nayważniejszym jest obowiązkiem waszych względem nich przedmiotem, uważcie, jak Zwierzchność czuwa nad istotnym szczęściem dzieci waszych. Skraca zwyczajny czas dwomiesięczny wakacyi, aby przerwa ta zbyt długa, nie zagrzebała w zapomnienia już nabyte nauki. Mało na tym, taż Prześwieta Izba Edukacyjna, zaradza już o stosownym do kraju naszego sposobie uczenia i ćwiczenia w różnych wiadomościach młodzieży; cierpliwość z tym wasza, niech tylko nie ustaje. Oddajcie iak najszybciej synów waszych do szkół, aby uzdatnieni oczywiście służyć umieli. Nie trzymajcie ich w domu, gdzie zniewieściałość, ciemność i niedośćność ich byłaby przeznaczeniem. Ile Narod winien wdzięczności Rządowi, za pieczołowitość Jego w nayważniejszej części Administracyi, czym jest edukacja młodzieży; tyle równie przykładaj się winien do mądrych rozrządzeń dla dobra i szczęścia ludu stanowionych.

Zakrzewski.

Obwieszczenie. Trybunał 1szej Instancyi Departamentu Poznańskiego uwiadomia wszystkich mających ochotę być Aplikantami; aby wczasie do nas zgłosili się. Pilne doświadczenie postępowania Sądowniczych czyniąc ich użytecznymi własnemu ich dobru i interessom, a w miarę zdolności, zasług i aplikacyi, wskaże im prawo pierwszeństwa do Urzędów zawakować mogących, które Trybunał im zapewnia. Dan w Poznaniu d. 22 Lipca 1808. roku.

J. Stablewski Prezydnujący

Doniesienie. Zaszczyceni od Jego Krolewskiej Xiążęcey Mości, Pana Naszego Miłościwego, urzędami Sędziego Pokoju i Podśędkowskiego w powiecie Wschowskim, oznajmujemy publiczności, iż w mieście Wschowie stołecznym tegoż powiatu, sądownicze rozpoczynamy urzędowanie, gdzie naszym nayusilniejszym będzie pragnieniem i warunkiem, trafić do serc i ukontentowania godnych obywateli, przy użyciu naygorliwszych środków do pojednania wszelkich zayść mogących sporów

i niechęci, tak aby takowe w współziomkach zamienić w słodką spokójność i przyiaźń; a gdyby nam się w tym zupełnie poszczęścić nie zdarzyło, tedy utrzymując w równowadze sprawiedliwość, przekonali każdego, że w Sędziu gurować musi cnotą bez wszelkiej względności. Dan w Wschowie w rezydencyi przeszło generalskiej dnia 23. Sierpnia roku 1808.

Jozef na Wygnanczycach Joneman,
Sędzia Pokoju.

K. Fischer,

Podsędek P. W.

Prusiewicz P. P. P. W.

Uwiadomienie. Na mocy wydanego od Przeświatney Administracyi generalney towarzystwa ogniowego pod dniem 7. r. m. zalecenia podaje się do publiczney wiadomości, że wszelkie podania w interessach towarzystwa ogniowego do Administracyi generalney czynione, pierwej do urzędu poborowego, inspekcyi miast przesyłane być mają, inaczej w Administracyi przyjęte i rezolwowane nie będą. W Poznaniu dnia 21. Lipca roku 1808.

Magistrat miasta Poznania.

Uwiadomienie. Niżej podpisany donosi Publiczności i wzywa wszystkich swych Wierzyteli z iakiegokolwiek zrodła, czy ze skryptu, czy z wexlu do niego pretensye mających, aby się zgłaszali, lub osobiście udali, których sprawiedliwość jeżeli ie zna, starać się będzie one natychmiast zaspokoić. Wzywa także niżej podpisany wszystkich swych dłużników, aby mu należące się długi zapłacili, którym powolność swoię w oczekiwaniu ofiaruje do S. Michała r. b. po upłynionym tym czasie wszystkich pożywać, drogą processu swoiey należytości dochodzić będzie. W Poznaniu d. 23. Lipca 1808.

Konstantyn Żupański.

Uwiadomienie. Prefektura Departamentu Poznańskiego. Czyni wiadomo, iż parkan około ogrodu puiezuickiego w Poznaniu, przez entrepryzę ma być wystawiony. Termin do licytacyi, tym końcem odbyć się mający, wyznacza się na dzień 3. miesiąca Sierpnia r. b. o godzinie 10tej z rana w Biorze Prefektury. Wzywają się więc wszyscy, ktorzyby tey entrepryzy podjąć się

chcieli, aby się na terminie wyżej oznaczonym stawili. — O warunkach takowej entrepryzy na terminie dalszą powziąć mogą informacją. —

W Poznaniu dnia 19. Lipca roku 1808.

Doniesienie. Bardzo przednią wódkę wiśniową, kwarta po 4 zł. można u niżej podpisanego w składzie gorzalczanym z Owinska na Szerokiej ulicy pod Nr. 114. dostać. Osobliwsza dobroć tej wódki przynagla mnie o tem szanowney Publicności donieść i na łaskawe względy rachować.
J. G. Błodow.

Doniesienie. Moim Szanownym JPanom Mandantom donoszę uniżenie, iako wszelkie papiery ich u mnie dotychczas znajdujące się, oddałem WJPanu Jenemanowi Adwokatowi, od którego je odebrać mogą. W Poznaniu d. 28, Lipca 1808.
T o d t, Kommissarz Sprawiedliwości.

Doniesienie. Prześwietną Publiczność mam honor uwiadomić, że od S. Michała dzieci na stancyi i stoł przyimować będę.

W Poznaniu d. 26. Lipca 1808.

X. J. Przybylski, Prof. Mat.

Doniesienie. Człowiek młody, umiejący dobrze po polsku i po niemiecku i posiadający różne umiejętności, życzy sobie być gdzie Tłomaczem Sekretarzem lub Rachmistrzem. Więcej dowiedzieć się można w Expedycyi Gazet.

Ostrzeżenie. Niżej podpisany uwiadomia publiczność, iż wszelkie polowanie w Dobrach Garby, Zalasowie i Kruszewni do klucza Swarzędzkiego należących od dnia 1go Sierpnia a. c. zabrania się, ponieważ sam do swojej własney dyspozycyi też polowanie zostawia, aby wszelkich nieprzyjemnych zdarzeń uniknąć, przez Gazete donosi.

Datt. w Garby d. 12. Lipca 1808.

Nepomucen Dyamentt, Dzierzawca.

Aukcyja. Dnia 8. Sierpnia r. b. sprzedawany będzie

dzie w Kicinie w Amcie Poznańskim z wolney ręki inwentarz składający się, iako to: z bydła, koni, źrebcy i świni, także i różne gospodarskie sprzęta, wozy i bryczki, więcej dajacemu za gotowe pieniądze w grubey monecie. Ochootę mający do takowego kupna zapraszają się na dzień wspomniany. W Kicinie d. 26. Lipca 1808.

Koszuński.

Do zadzierzawienia. Ponieważ zadzierzawienie klucza Kamińskiego do JW. Mortier Marszałka Państwa Francuzkiego należącego, w Departamencie Bydgoskim sytuowanego, na terminie 12. t. m. z przyczyny za niskich podań, nie przyszło do skutku; zaczyn wyznaczony został jeszcze jeden termin na dzień 15. miesiąca Sierpnia r. b. który ma być ostatecznym, przed W. Malinowskim Notaryuszem publicznym Departamentu w Poznaniu, w kancelaryi jegoż. Na który mający ochotę objąć majątność Kamińską na 18 lat w dzierzwę, stosownie do poprzednich obwieszczeń wzywają się. W Poznaniu dnia 20. Lipca roku 1808.

Do przedania. Dnia 1go Sierpnia o godzinie 9 zrana zostaną na tutejszey Komorze Celi i Konsumpcyi, teraz w Pakhofie, na Napoleońskiej Ulicy, swą czynność odbywającej, różne Towary; iako to: Manszester, Chustki Muszlinowe i bawelniane, niemniej Cycu Łokci 56 plus Licitand do za gotowe pieniądze od przedane. Chęć mający kupna, mogą się w oznaczonym Mieyscu i czasie z głosić: w Poznaniu d. 23. Czerwca 1808.

Komora Główna Celi i Konsumpcyi.

Do przedania. Całkowity mało co używany aparat do palenia wódki, składający się z dwóch wielkich alembikow i z jednego, mniejszego, z węzow, kühlfarow i. t. d. jest na przedaz kilka mil od Poznania. Bliższą informacją udzieli JP. Rosenkranz w Poznaniu, mieszkający w domu Pana Ziegler przed Wroclawską bramą Nr. 98; lub też Burmistrz Niercese w Pniewach.

Drukował Deker i Kompania w Poznaniu.